

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ และ 4) เพื่อประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และควมามีประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับ ดังนี้

ผู้วิจัยได้นำเสนอตามขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 3.1 การสังเกตการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นที่ 3.2 การสัมภาษณ์ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นที่ 3.3 การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และควมามีประโยชน์ (utility) ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

การประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และควมามีประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการประเมินโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินกลยุทธ์ของ สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2551, หน้า 198-200) ในด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านควมามีประโยชน์ (Utility)

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 3 ชั้นย่อย ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า แนวทางการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 5 ประเด็นย่อย คือ 1) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 2) การบริหารจัดการด้านงานบุคคล 3) การบริหารจัดการด้านงานงบประมาณ 4) การบริหารจัดการด้านงานทั่วไป และ 5) การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ 1) การวางแผน (Plan) 2) การลงมือปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปรับปรุง (Act) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ 1) ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและเจตคติในการประกอบอาชีพ 2) ทักษะชีวิตและการทำงาน 3) สถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกงานหรือส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน และ 4) สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย คือ 1) เครือข่ายองค์กรภายนอก และ 2) การประสานงาน

1.2 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 1) การนำกระบวนการบริหารจัดการไปปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2) โครงสร้างการบริหารงาน มอบหมายงานตามความถนัด ความสนใจ

ของบุคลากรในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) การวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนร่วมกันทั้งระบบ ได้แก่ ครูและบุคลากร คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา โดยเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 3 องค์กรประกอบ ได้แก่ องค์กรประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 5 ประเด็นย่อย คือ 1) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 2) การบริหารจัดการด้านงานบุคคล 3) การบริหารจัดการด้านงานงบประมาณ 4) การบริหารจัดการด้านงานทั่วไป และ 5) การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์กรประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ 1) การวางแผน (Plan) 2) การลงมือปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปรับปรุง (Act) องค์กรประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ 1) ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและเจตคติในการประกอบอาชีพ 2) ทักษะชีวิตและการทำงาน 3) สถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกงานหรือส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน และ 4) สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ โดยการใช้แบบตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 4 องค์กรประกอบ ได้แก่

องค์กรประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 5 ประเด็นย่อย ได้แก่

1. การบริหารจัดการด้านวิชาการ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรเพื่อการประกอบอาชีพ ให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่

1.2 หลักสูตรการสอนทักษะอาชีพสอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่น และสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของชุมชน และสังคมของผู้เรียน

1.3 หลักสูตรการสอนทักษะอาชีพมีความหลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน

1.4 การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้

2. การบริหารจัดการด้านงานบุคคล ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้

2.1 โครงสร้างการบริหารงาน มอบหมายงานตามความถนัด ความสนใจของบุคลากรในการปฏิบัติงาน

2.2 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพ

- 2.3 มีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน
- 2.4 สถานศึกษามอบหมายงานสอนทักษะอาชีพตามความเหมาะสมและความถนัดตามความต้องการของครูผู้สอน
- 2.5 สถานศึกษายกย่อง ชมเชยและให้ขวัญกำลังใจในโอกาสที่เหมาะสม
3. การบริหารจัดการด้านงานงบประมาณ ประกอบด้วย 3 ประเด็น ดังนี้
- 3.1 การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนด้านการสอนทักษะอาชีพอย่างเพียงพอ
- 3.2 การจัดทำแผนงาน หรือโครงการสอดคล้องกับตัวชี้วัดและงบประมาณที่ได้รับ
- 3.3 สถานศึกษาวางแผนร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพแก่ผู้เรียน
4. การบริหารจัดการงานทั่วไป ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้
- 4.1 การกำกับ นิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรตามตัวชี้วัดและเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพ
- 4.2 การจัดหาอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพ
5. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 6 ประเด็น ดังนี้
- 5.1 ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตามกระบวนการดำเนินงาน
- 5.2 ส่งเสริมให้สถานประกอบการอาชีวศึกษา สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพอย่างหลากหลายเสมือนสถานประกอบการจริง
- 5.3 การเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ตลอดจนเป็นวิทยารให้ความรู้ร่วมกัน
- 5.4 การประสานงานกับสถานประกอบการในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าไปฝึกงานในสถานที่จริง
- 5.5 การประสานงานกับสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่หรือจังหวัดใกล้เคียงเพื่อสร้างความร่วมมือในทางวิชาการ เพื่อให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ
- 5.6 การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจนสถานศึกษาในเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์
- องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และ การปรับปรุง (Act) ดังนี้
- ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan)
1. การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย กระบวนการบริหารจัดการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนที่ชัดเจน
 2. การประชุม ชี้แจง เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนแก่ครู และบุคลากรทุกคนร่วมกัน
 3. การวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนร่วมกันทั้งระบบ ได้แก่ ครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do)

1. การนำหลักสูตรเพื่อการประกอบอาชีพ โครงสร้าง สารวิชาไปปฏิบัติ
2. การนำกระบวนการบริหารจัดการไปปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)

1. นิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
2. ประเมินผลการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

รับทราบ

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act)

1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงต่อไป
2. ปรับปรุง แก้ไขและวางแผนการดำเนินงานใหม่

องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

1. ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะอาชีพและเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ
2. ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและการทำงานตามหลักสูตร
3. สถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกงานหรือส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน
4. สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้

1. เครือข่ายองค์กรภายนอก
2. การประสานงาน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และควมามีประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินกลยุทธ์ของ สมชาย ภคภาสน์ วิวัฒน์ (2551, หน้า 198-200) ในด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านควมามีประโยชน์ (Utility) มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ในปีการศึกษา 2564 ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านควมามีประโยชน์ (Utility) พบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการประเมินด้านความมีประโยชน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากสรุปผลการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 5 ประเด็นย่อย คือ 1) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 2) การบริหารจัดการด้านงานบุคคล 3) การบริหารจัดการด้านงานงบประมาณ 4) การบริหารจัดการด้านงานทั่วไป และ 5) การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ 1) การวางแผน (Plan) 2) การลงมือปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปรับปรุง (Act) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ 1) ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและเจตคติในการประกอบอาชีพ 2) ทักษะชีวิตและการทำงาน 3) สถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกงานหรือส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน และ 4) สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย คือ 1) เครือข่ายองค์กรภายนอก และ 2) การประสานงานด้วยสถานศึกษามีการบริหารจัดการตามโครงสร้างการบริหารงานที่เป็นไปตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา จึงส่งผลให้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นรูปแบบที่มีกรอบแนวคิดที่ชัดเจนสนองความต้องการด้านการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพอย่างแท้จริง กอปรกับวัตถุประสงค์การจัดตั้งโรงเรียน อีกทั้งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบายของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ต้องการให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้ปลูกฝังเกี่ยวกับทักษะอาชีพให้แก่ผู้เรียน ด้วยคาดหวังว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วผู้เรียนจะมีอาชีพติดตัวไปเพื่อการประกอบอาชีพเลี้ยงดูครอบครัว หรือต่อยอดในการศึกษาต่อด้านอาชีพในระดับสูงขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาด้านการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสงเคราะห์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2564) (หน้า 3-10) ของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้มีแนวทางการจัดการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกเพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่ การจัดการ

ศึกษาสภาวะ มีเป้าหมายหลักเพื่อช่วยเหลือ ค้ำครองและพิทักษ์สิทธิของเด็กด้วยโอกาสให้มีโอกาสได้รับการศึกษา การพัฒนาตนเอง การพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ทั้งทางด้านสุขภาพ อนามัย ด้านอาชีพ ด้านความรู้ ด้านกฎหมาย ด้านคุณธรรม และจริยธรรม รวมทั้งค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ได้ทัดเทียมกับเด็กทั่วไปและสามารถอยู่กับบุคคลอื่นในสังคมได้ อย่างเป็นปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หวน พิณรุฬห์ (2548, หน้า2) กล่าวว่า การบริหารเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ภาวดี ธาราศรีสุทธิ และ วิบูลย์ ไตรณะบุตร (2542, หน้า6) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย 5 ประเด็นย่อย คือ 1) การบริหารจัดการด้านวิชาการ 2) การบริหารจัดการด้านงานบุคคล 3) การบริหารจัดการด้านงานงบประมาณ 4) การบริหารจัดการด้านงานทั่วไป และ 5) การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ 1) การวางแผน (Plan) 2) การลงมือปฏิบัติ (Do) 3) การตรวจสอบ (Check) และ 4) การปรับปรุง (Act) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ 1) ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะและเจตคติในการประกอบอาชีพ 2) ทักษะชีวิตและการทำงาน 3) สถานศึกษาเป็นสถานที่ฝึกงานหรือส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน และ 4) สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย คือ 1) เครือข่ายองค์กรภายนอก และ 2) การประสานงาน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการมีการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รูปแบบ การพัฒนารูปแบบที่มีโครงสร้างและเนื้อหาที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนจนได้รูปแบบการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีองค์ประกอบที่ชัดเจน และมีการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยแบบตรวจสอบความเหมาะสม ส่งผลให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งด้านผู้เรียน ครูผู้สอน และสถานศึกษา มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คัมภีร์ สุดแท้ (2553) ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้าง หรือพัฒนาขึ้นแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญของเรื่องให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ ปัญญา ทองนิล (2553) ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่เกิดจากทฤษฎี ประสบการณ์ การคาดการณ์ นำเสนอในรูปของข้อความหรือแผนผัง และสอดคล้องกับองค์ประกอบของรูปแบบของ

บาร์โต และ ฮาร์ทแมน (Bardo and Hartman, 1982,p.70) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า การที่จะระบุว่าเป็นรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดอย่างน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้นๆ ตัวอย่าง เช่น รูปแบบระบบที่มีลักษณะบางประการของระบบเปิด เป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต 4) ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของความเป็นระบบเปิดซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบจะเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ มีองค์ประกอบที่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา สามารถขับเคลื่อนได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สุดคะนึง แก้ววี (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการทวิศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะวิชาชีพผู้เรียนของ วิทยาลัยการอาชีพชาณุวรลักษบุรี พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นหลังการทดลองใช้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผู้เรียนมีพฤติกรรมในด้านทักษะวิชาชีพหลังการทดลองใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ ใจไว (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการ ส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป มีการบริหารจัดการศึกษาเป็นอันดับสุดท้าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร วิเศษสมบัติ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบให้คำชี้แนะเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบให้คำชี้แนะเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี มีความเหมาะสมอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด

แต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI) มากกว่า 0.80 แสดงว่ารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบให้คำชี้แนะเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้

4. การประเมินด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และควมมีประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า

รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินด้านควมมีประโยชน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต (Outputs) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการดำเนินงานด้วยการลงมือปฏิบัติจริง เน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถเป็นแนวทางเพื่อนำไปใช้ในสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดคะนิง แก้ววี (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการทวิศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะวิชาชีพผู้เรียนของ วิทยาลัยการอาชีพชาณุวรลักษบุรี พบว่า ผลการประเมินรูปแบบ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศฤงคาร ใจปันทา (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษพบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการกระจายอำนาจ และด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ สำหรับแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ ประกอบด้วย แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการกระจายอำนาจในการบริหาร และปัจจัยความสำเร็จ โดยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นรูปแบบที่บูรณาการองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม 3) วิธีการส่งเสริมทักษะอาชีพและการมีงานทำ 4) การทำงานเป็นทีม 5) ผลลัพธ์ ซึ่งประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร พิณเสสา (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยใช้ท้องถิ่นเป็นฐานของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) รูปแบบมี 5 องค์ประกอบ คือ การกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การจัดการศึกษา การจัดสถานศึกษา การมีส่วนร่วม และการกำกับ ติดตาม ประเมินผล

- 2) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
- 3) การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับตามเกณฑ์ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้โดยภาพรวมของความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร และทดสอบผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- 2) สถานศึกษาควรนำรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 51 จังหวัดบุรีรัมย์ ไปใช้ในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นรูปธรรม
- 3) สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงานหรือวิธีการบริหาร เพื่อให้ทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนมีความชัดเจนยิ่งขึ้น
- 4) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และชุมชนบนพื้นฐานของท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการวิจัยรูปแบบการบริหารงานกลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานทั่วไป กลุ่มบริหารงานบุคคล หรือกลุ่มบริหารงานงบประมาณ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริม พัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้มีความชัดเจนมากขึ้น
- 3) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพของนักเรียนให้สอดคล้องกับพื้นที่นั้นๆ เพื่อเป็นการปูพื้นฐานทางด้านทักษะอาชีพให้นักเรียนไปต่อยอดการประกอบอาชีพในท้องถิ่น